

ТУРЦИЯ

ВЪСТНИКЪ ЗА ИНТЕРЕСИ НА БЪЛГАРСКИЯТЪ НАРОДЪ.

ТУРЦИЯ излизва сѣка сѣбота на голѣмъ листъ, и сѣки вторникъ на малѣкъ. — Единната цѣна за въ имперіята, по царската поща, е 4 бѣли меджидѣта; вънъ отъ имперіята, 5. Спомоществованіята трѣбува да сѣко нѣщо и предплатени. Писмата за редакціята са подписувать до Г. Н. Геновича, редактора и издателя на вѣстника. Външните настоятели отговарять за вѣстника. Подписката за спомоществованіята става въ Цариградъ-Бейоглу, Асмаж-Меджидъ № 23.

ЗА НАПРѢДЪЩИТЕ НАПРАВЕНИ ВЪ НАШЯТА ЕПОХА

отъ християнската цивилизация.

Въобще, често укоряватъ духовенството че сѣ човѣци на миналото, то приема то-зи зукоръ като една честь, ако искать да кажать отъ тука че то не прави на човѣ-щината бесчестіето да вѣрва че е живѣла шестъ хиляди години безъ достоинство и величіе.

Нъ, въ това отношеніе, хулици на духовенството, въ тѣзи смисль, сѣ, както и самото духовенство, човѣци на миналото защото задъ тѣхъ тѣ обвинять да търсятъ уроци и примѣри.

Ако искать да просвѣщавать младити, на-примѣръ, да ги огласять въ искусството на словото, отивать двѣ хиляди години назадъ да събуждять заспалити отзиви на красно-рѣчіето на Гръція и на Римъ, призоваватъ предъ себѣ си голѣмти образи на дрѣвни-ти врѣмена, за да имъ искать тайнити на краснорѣчіето и на поезіята.

И хората отъ нашето врѣме бы навѣр-но нарѣкли лекоуменъ и никакъвъ, за да не кажемъ по-вече, този философъ, който би миналъ прѣзрително отъ страната на Аристотеля и на Платона; анатомистътъ, който не би поздравилъ въ Иппократа и Галіана отцити на лѣкарската наука; ар-хитектура, който не би рачилъ да са чули на Партелона или на епископскити черко-ви отъ сръдній вѣкъ; адвокатъ, който би смѣталъ за нищо това старо римско пра-во, което достигна да са нарѣче писаніятъ реджонъ.

Тѣй, истинна е че нѣй имамъ похвално-то навикновеніе да са ползуваме сички отъ миналото, и че нѣговити величія сѣ нашити.

Да ги почернями, то ще рѣче да си отни-мамъ нашити семействени чести; защото човѣщината е едно голѣмо тѣло на което нѣй сички смѣ членовеци, и нашето отеческо наслѣдіе са намалыва сѣки пѣтъ когато земать една добродѣтель на нашити пра-дѣди или имъ прилагать една слабостъ.

И тѣй не трѣба въ систематическото у-кореніе на прѣминалото да търсимъ едно справедливо оцѣненіе на настоящето.

Нѣка отдаемъ правда на дѣлата на на-шиит прадѣди, нъ да не затварямы очити си върху достоинството на нашити съврѣ-менници.

Нѣка припознайми туй, което е добро и великодушно въ човѣцити и наредити отъ вѣкътъ ни.

Богъ, нѣка не забравямы, священници или миряни, Богъ е направилъ народити кждѣрни за усъвършенствованіе както хо-рата; той имъ е наложилъ законътъ на у-множеніето и на развитіето.

Не е имало, и не ще има никога идеа-ленъ вѣкъ, за който да можемъ да кажемъ:

Сичко, което приближава до този вѣкъ

е добро, сичко, което са отстранява отъ него е лошо: и когато отдѣляме отъ краскити на поезіята пай прочутити епохи на ис-торіята, сръщами при високити нѣща не-избѣжната и скръбна частъ на нашити бѣд-ности и немощи.

Нѣка вѣрваме добръ защото нѣма съ-мнѣніе: истинната не са измѣни, начала-та сѣ непромѣнимы; нъ нѣка признаемъ още че около тѣзи недвижима ось на нѣ-равственніятъ свѣтъ са развива свободно-то движеніе на човѣшката дѣятелность.

Това е истіятъ металъ, който са хвърля едно слѣдъ друго въ различни казипи, и който излиза отъ сѣки отъ тѣхъ подъ чър-ти наведнѣжъ общи и различни.

Защото, сичкити философически оцѣненія на животътъ отъ този свѣтъ сѣ съгласни върху това, исторіята не е подчинена на законити на една прививателна геометрія, и народити сѣ друго нѣщо нежелъ чясов-ници съ репетиция.

Въ теченіето на съществуваніето на народити има пужли, които са измѣнятъ, интереси, които са промѣнятъ, нареди, кон-то са раждать или умиратъ.

Тѣзи е играта на общественіятъ животъ ту поуслабена ту ускорена, нъ която са продължава винаги посрѣдъ нашити надѣжди и понѣбога на противъ на нашити печали; защото каквото и да правять за да по-върнатъ миналото, то не са връща никога подъ истіятъ образъ нити въ еднакви усло-вія и не е вече въ силити имъ да въскръ-сятъ вѣковети както и умрѣлити.

Ето защо нѣй можемы твърдѣ добръ да имамъ едно праведно удивленіе за свѣтло-стити на миналото съ едно живо чувство за реалностити на настоящето.

Отъ друга страна нашіятъ вѣкъ нѣма нищо да завижда на миналити вѣкове вър-ху много точки, даже на двата послѣдни вѣка.

Книжипната знаи да си отвори единъ повъ пѣтъ, тя са напони въ живити извори на природата, на исторіята и на религіята

Лирическата поезія е блясала между на-сѣ съ една сѣйность непозната на мина-лити вѣкове.

Краснорѣчіето на трибуната са е издиг-нало въ нашити дни на една височина каквато нѣма друга въ лѣтописити на Европа.

Самото ветійство е достигнало да са поднови чрезъ единъ първобитенъ образъ на старити истинни.

Исторіята е прѣдирена съ едно търпеніе и едно остроуміе способно да причини у-дивленіе на бжжщити родове.

Истокъ даде ан ученіостъта на Западъ ключить на язипити и писаніята си, скры-тата смисль на баснити си и истинната жица на прѣданіята си. Това за книжипната.

Химіята, Геологіята, Физиката, Меха-никата и искусствата направихъ въ петде-сетъ години вжтрѣ по вече напрѣдѣци отъ

колкото бяхъ направили въ разстояніе на десетъ вѣка.

Полезното можъ да зебѣлѣжимъ стото си въ общіятъ планъ, при истинното и добро-то; и ако бжжщіятъ животъ да е цѣлѣта бѣмъ която клонимъ, никога нищо не ни са е забранило за да улущимъ условіята на настоящіятъ животъ. Ето за науката.

КАКВО СМѢ ПРАВИЛИ И ЩО ТРѢБА ДА ПРАВИМЪ.

Който си е давалъ и ще си даде трудъ да си помисли върху явленіята на нашіятъ общественъ и пароденъ животъ, за него отговара на горне-то питаніе не ще бжде твърдъ отъ мѣнити нѣща.

За по-голѣмъ основателность на този отго-воръ, нѣй ще глѣдаме да го извадимъ не само отъ сегашніятъ ни животъ, нъ и отъ прѣминжлото ни.

Въ всичкото врѣме на българското царство, Бъл-гарити не сѣ направили нищо таквози, което да уздрави тѣхното царство. Гражданското и поли-тическото устройство, добрити закони сѣ были непознати нѣща. Грижити на нашити праотци сѣ были по-вечето за бойеве и грабежи, нежелъ за нарежданіе на държавата. Разрушеніето повече имъ идяло отъ рѣцѣ, нежелъ съзиданіето.

Едно нѣщо е спомогнало за запазваніе на на-родностъта ни, и то е направено отъ чужденци. Надъ книжевностьта сѣ са трудили Кирилъ и Методій и тѣхнити моравски сподвижници и у-ченници.

Защото нашити праотци не были способни да съзидать, да наредять, за това и царството имъ никога не бивало силно отвжтрѣ, никога нѣмало оная вжтрѣшнѣ трайность, която отличава устро-енити държави. Боленичавъ и развратена Византия често играла съ българското царство и го уни-чтожывала само и само, защото имала закони и била устроена политически.

Въ моментити на сволта сила, българското царство е бивало силно само по причина на ца-ря си, по тая причина че водителството са нами-рало въ ржцѣ силни и по искусни. Нъ и тогава силата е бивала разрушителна, а не устроител-на. Нѣй имамъ царіе завоеватели доста; нъ ни е-динъ не са е прославилъ, като управитель и за-коподатель.

Ако прѣскочимъ вѣковети и додемъ на днѣш-нити врѣмена, нѣй ще видимъ че сегашнити Бъл-гарити сѣ достойни за бацити си. Въ насъ ще са сръщпе сжщата неспособность за организуваніе, за нарежданіе на общественіятъ животъ; ще на-мѣримъ сжщата наклонность да живѣ сѣки за се-бе си, сѣки по своему. Нѣй и до сега не сме

можили да са наредимъ колко-годѣ и да прида-демъ на живота си разумность, а на народа си важность. Нѣй до сега си оставаме наклонни къмъ разрушеніе, съединеніето въ едно цѣло и до се-га не ни е познато.

Подиръ въсточній бой въ Турція са по-ченъ новъ животъ; сичкити народи са въсподзу-вахъ отъ движеніето и са устроишъ на нови на-чала. Арменцити, Гръцити, Евреити направихъ твърдъ много за своя народъ; само нѣй ненапра-вихме нищо.

Наистиннѣ, и на насъ повъ новій духъ и ни накара да хвърлимъ отъ себе си грѣхото духо-вно нго; нъ това нѣй направихме не толкози за добрити му сетинни, колкото защото са съгла-сываше съ нашето настроеніе да повикаме и да посяборимъ.

Че това е така нѣй можемы да видимъ отъ сж-щій черковенъ въпросъ. Додѣто тоя въпросъ съ-стоене въ гоненіе на грѣкити владци, сиречь додѣто быше въ първата си половинѣ, нѣй бѣхше

единодушни и пълни съ огън. Тогава сѣки у-
сѣщаше нужда или побужденіе да съдѣйствува;
сѣкій са обаждаше, нѣ щомъ са рѣши въпроса и
влѣзе въ втората половина, въ половинѣтъ
на нарежданіето, нѣй са смаяхме и останахме съ
отворени уста. Сега никой не съдѣйствова, ни-
кой не зиге, какво трѣба да са прави. Работата
са остави и може съвѣтъ да са вкисни, ако не
сѣ нѣколкомина да я каратъ криво-ляво. Общинити
ни, народътъ ни нищо не правятъ за улѣсненіе
на общото дѣло и за добріятъ му конецъ. Много-
численни викове мѣкнаха и не са чуватъ о-
свѣнъ тогава когато е пакъ за оплакване, за о-
сѣждане, за разрушеніе. Да са чуватъ гласове
положителни, да са явѣтъ мнѣнія за уреждане,
това не са види, не са чува.

Самия ни печатъ не изляза отъ тоя духъ. Той е
огненъ тамъ, дѣто работата е за порицаване и за
разваляне; той е слабъ и повѣхнѣтъ, дѣто трѣ-
ба да са нарежда и съзижда. Въ таквизи случаи
той са благодарни съ нѣколко общи думи.

Читателити ни не четѣтъ онова което е поло-
жително; а което отрица, което осѣжда и съба-
ря. Това го благодари, това са съгласява съ на-
строеніето му.

Да земемъ и други случаи. Съ устройството
на властити намъ са даде право да са представя-
ваме по-нашироко предъ мѣстнитѣ власти. Оцѣ-
нихме ли нѣй тѣзи правдини и погрижихме ли са
да са въсползуваме отъ тѣхъ, до колкото трѣ-
баше и както трѣбаше? Нѣй неможемъ да ка-
жемъ, че това е станало нѣкъдѣ по нашето оте-
чество. Нѣй неспазимъ таквизи мѣста, дѣто са е
положило нужното постоянство, за да са осѣ-
ществятъ правдинити напълно. Нѣ за това бѣше
нужна положителностъ, къмъ която не ни лежи
сърцето. Нѣй и тука направихме по нашъ обы-
чай: оставихме работата както дошло и са зало-
вихме да виками и да осѣждами другити, че ушѣ
тъ ни прѣчали, че ужъ тѣ не ни давали да си
изберемъ хора добри, не ни давали да са въс-
ползуваме отъ подаренити правдини.

Нѣй прѣтвѣме че по нѣкъдѣ наистиннѣ сѣ са по-
явили голѣми прѣпятствія отъ тая страна; нѣ я ка-
жете ми, коя отъ общинити ни противопостави твърдѣ
воля сръщу тѣзи противодѣйствія? Коя отъ об-
щинити ни е работила върхъ това по единъ о-
прѣдѣленъ начинъ? Коя отъ общинити ни са е
заловила да защити даденити правдини съ една
непоклатена твърдостъ и презъ много години?
Нѣй не знаемъ таквизи прѣпятствія, които да не
паднатъ предъ общѣтъ воля, предъ силата на
правото.

Вината не е у другити, нѣ у насъ самити.
Каквото нашити прѣдѣли, тѣй и нѣй имамъ твър-
дѣ слабо понятіе за правото. Като сме зачитали
че чуждото право зависи отъ насъ, нѣй сме са
научили да смѣтаме че и нашето право е вънъ
отъ насъ, та го чакаме дѣ доде на готово, или да
са усѣществи само. Нѣй сме виждали общини,
които не сѣ можали да защитятъ най малкѣтъ отъ
правдинити на българскіятъ народъ, нѣ сѣ са зала-
вали да викатъ и корятъ по кафетата другити.

Въ единъ придунавски градъ видѣхми посѣ-
гнуване на народнитѣ правдини, видѣхми да са
исхвърля българскіятъ языкъ, языка на населеніе-
то отъ официалнитѣ извѣстія и обявленія зарадъ
нѣколко грѣши; нѣ не видѣхми ни най малко
стараніе да са поправи злото. Нашити са бла-
годарихъ съ нѣколко укори върху начаяството.
Да направятъ прѣдставленіе за несправдѣтъ и да
искатъ поправеніе, за това никой не са погрижи.

За да бѣде нашето изложение по пълно, нѣка
земемъ предъ очи и общинити по нашето оте-
чество. За нарежданіето на тѣзи общини и на у-
чилицата нѣма външни прѣпятствія. Какво сме
направили нѣй отъ тая страна? Работата е явна.
Ако бы по настояваніето на нѣколкомина да са у-
строи една община, това ще иде не за дълго.
Прѣдшнитѣ инстинкти скоро ще надвѣятъ и об-
щината ще са накѣса, ще са раздѣли. Въ нищо
и нѣй дѣ не са забѣлѣзва стремленіе къмъ трайно
устройство.

Ето що сме правили нѣй до сега. Ако рѣчѣмъ
да оправдаваме това съ историческитѣ обстоя-
тельства, които ни сѣ забикаляли, и съ невѣже-
ството; ако рѣчѣмъ, че сичко това е било необ-
ходимо до сега: трѣба поне за напредъ да ми-
слимъ другояче. Нѣй трѣба да разберѣмъ, че са-
мо съ викове, съ разрушеніе и съ дѣленіе немо-
же да живѣе единъ народъ. Тѣзи отрицателни
свойства може да са оправдаятъ въ единъ
вѣкъ на варварство, нѣ за дѣтннѣо вѣреме тѣ

са по-вече вѣрѣни, отъ колкото полезни. Тѣзи
свойства не обезпечаватъ съществуваніето на е-
динъ народъ: напротивъ тѣ докарватъ това съ-
ществуваніе до голѣмѣ опасностъ. Неустроеннѣй
народъ не може да бѣде уздравенъ между ус-
троенити народи. Неустроеннѣй народъ нѣма сътнина.

За да уздравимъ нашата бѣдинна, нѣй трѣба да
си опрѣдѣлимъ какво ще правимъ отъ тукъ на
сетѣ. И наистина: що сме длѣжни да правимъ?

Първото нѣщо, което ни прѣдстои да напра-
вимъ, е да си попрѣмимъ поведеніето въ сич-
кити общи работи. Отъ снѣца ни са иска дѣлъ
работа, а не викове. Да сѣдимъ отдалечъ и да
си не помръдѣваме прѣста, а само да виками, че
работитѣ не отивали добръ, съ това нѣй не при-
насяме голѣми услуги на отечеството си. Съ то-
ва нѣй повече вредимъ, отъ колкото ползуваме.
Вредимъ, защото сами не вършимъ нищо, и дру-
гитѣ не оставяме да вършатъ. Да са дига гласъ
сръщу кривото и вредното, и потребно, и закон-
но е. Нѣ да виждаме малкитѣ погрѣшки у дру-
гитѣ, а по голѣмитѣ у насъ да си оставатъ не-
исправени, това не е справедливо. Не е човѣ-
шки и това да виждами у другитѣ само кусури-
тъ и тѣхъ да хвърлями на лице, а добритѣ качес-
тва да оставяме незабѣлѣжени. Сѣки има своитѣ
кусури; нѣ у сѣкиго има и по нѣкакво достоин-
ство. Общата полза иска да употребяваме хората
споредъ достоинствата имъ. Нѣй трѣба да са пол-
зуваме отъ достоинството на сѣкиго и да са
мѣчимъ да отстранимъ недостатѣцитѣ му, като
показваме и сами добросѣвѣстностъ и като водимъ
работѣтъ съ искусство и къмъ общото добро.

Трѣбало бы това поправеніе да са почене отъ
отдѣлнитѣ общини, трѣбало бы отъ тамъ да са
захване урежданіето на нашіятъ народъ; нѣ зашто-
то устройството на общинитѣ е свързано нѣкакъ
съ черковното устройство и само чрезъ нѣго
ще получи външнѣ силѣ: заради това сичкитѣ
ни грижи за сега трѣба да са струпатъ на чер-
ковното устройство. Устроенъ въ черковата, нашѣ
ялъ народъ скоро ще са нареди и въ отдѣлнитѣ
общини. Въ наредбитѣ е нашето добро, нашата
сила; отъ тѣхъ ще чакаме спасеніето си. Съ на-
режданіето на общѣтъ черковѣ ще са наредѣтъ
и епаріалнитѣ черкови; ще са наредѣтъ общини-
тъ; тѣ ще получатъ нѣкакъвъ авторитетъ чрезъ
черковѣтъ и ще поченѣтъ по широко да работѣтъ
за своето и за народното добро.

Нѣ за да бѣде тѣва, трѣба да са нареди чер-
ковата, колкото е възможно по добръ; а за да
са нареди черковата, потребна е помощта на
цѣлъ народъ, на сѣки българинъ. Тука трѣба да
струпаме вниманіето си, тука трѣба да работимъ,
тука трѣба да принесемъ, кой що може. Ако не
стеримъ това, ако не си съдѣлимъ силитѣ да са
наредимъ споредъ нуждитѣ на времето, нѣй сме
виновни и трѣба да си мѣлимъ и да ни викаме
сръщу другитѣ, които са мѣчатъ. Има право да
иска отъ другитѣ да си изпълнятъ длѣжноститѣ
само они, които е изпълнили своитѣ.

Такътъзи е отговора ни на питаніето: що трѣ-
ба да правимъ?

Въ единъ членъ отъ прѣдидущіятъ нашъ брой са
показа, въ какво трѣба да състои нашата помощъ
за нарежданіето на черковѣтъ. Ако не съумѣимъ
да направимъ нищо и тозъ пѣтъ, сичкитѣ свѣтъ
ще каже, че сме добри за викане, нѣ не сме
добри за никаква работѣ. (Д.)

ЗА ВЪСПИТАНІЕТО НА МОМИ- ЧЕТАТА.

III.

Кон сѣ първитѣ основанія на възпитаніето.

Колкото и малко натуралѣтъ на дѣцата
да е добръ, може човѣкъ съ този начинъ
да ги направи кротки, търпеливи, твърди,
весели и спокойни: догдѣто, ако неради за
тая възраст, тѣ ставатъ распадени и без-
покойни презъ сичкитѣ си животѣ; тѣх-
ната крѣвъ горн; навикновеніята са вко-
реняватъ; тѣлото, което е още нежно, и
душята, която нѣма още никаква наклон-
ностъ къмъ никакви предмѣтъ, са скло-
няватъ къмъ злото; единъ видъ втори
първобытенъ грѣхъ са съставя въ тѣхъ,
койго е изворѣтъ на хиляда разврата, ко-
гато понорастѣтъ.

Щомъ достигнатъ въ една възраст по

голѣма, въ която тѣхнитѣ разумъ бѣва
съвѣтъ развитъ, трѣба сичкити думи, които
хората имъ говорятъ да служатъ да имъ
вдѣхнуватъ любовъ къмъ истинната и пре-
зрѣніе къмъ сѣкое прѣструване. Тѣй
никогажъ не трѣба да употребяватъ нѣ-
кое приструване, за да ги умиратъ или
да ги убѣдятъ за което искатъ: съ той
начинъ тѣ ги научаватъ на тѣнкостьта,
която забравятъ никогажъ; трѣба да ги
водятъ чрезъ разумѣтъ колкото е възможно.

Нѣ нѣка испитаме по отъ близо състо-
яніето на дѣцата за да разгѣдаме по по-
дробно това, което е сгодно за тѣхъ. Ве-
ществото на тѣхнитѣ мозагъ е мякко, и
то става отъ день на день по кораво; ко-
лото за духѣтъ имъ той незнае нищо, си-
чко за него е ново. Тѣзи мяккость на мо-
загѣтъ помага што сичко да са напечат-
ва лесно въ него, и ненадѣйността на но-
вината ги прави да са чуватъ лесно и е
причината дѣто сѣ твърдѣ любопитни. Ис-
тинна е още че тѣзи влажностъ и тѣзи мя-
кость на мозагѣтъ, присѣдинена на една
голѣма топлина, му дава едно движеніе ле-
сно и непрестанно. Отъ тамъ произлазѣ то-
ва вълненіе на дѣцата, които неможѣтъ
да спрѣтъ духѣтъ си на никакъвъ прѣд-
метъ, както и тѣлото си на нѣкое мѣсто.

Отъ една друга страна, дѣцата като не
знаятъ нищо да мислятъ нити да правятъ
отъ само-себѣ-си, забѣлѣжватъ сичко а
говорятъ малко, ако хортаа не ги науча-
ватъ да говорятъ много, отъ което трѣ-
ба много да са пазятъ. Често удовол-
ствіето, което нѣкой иска да си направи
съ хубавити дѣца, ги разваля; тѣй тѣ са
научватъ да говорятъ сичко що имъ дой-
де на умѣтъ и за работи за които нѣ-
матъ отлични познанія: отъ това остава
въ тѣхъ презъ сичкитѣ имъ животѣ навик-
новеніето да сѣдятъ бързо, и да казватъ
нѣща, за които нѣматъ ясни идеи, недо-
статѣкъ който произвожда единъ твърдѣ ло-
павъ характеръ на духѣтъ.

Това удоволствіе, което искатъ хората
да си правятъ съ дѣцата произвожда още
едно друго пагубно слѣдствіе: дѣцата
сѣзиратъ, че хората ги глѣдатъ съ благо-
годареніе, че наблюдаватъ сичко що вър-
шатъ, че ги слушатъ съ удоволствіе; отъ
тамъ тѣ навикнуватъ да вѣрватъ че хо-
рата ще са занимаватъ сѣкога съ тѣхъ.

Презъ тѣзи възраст, въ която човѣкъ
пріема рѣкоплѣсканія и въ която не е
срѣщналъ още противорѣчіе, той заченва
химерически надѣжди, които му пригответѣтъ
безкрайни измами презъ сичкитѣ му жи-
вотѣ. Видѣлъ съмъ дѣца, които сѣ вѣрва-
ли че са говори за тѣхъ сѣки пѣтъ когато
нѣкой говорятъ тайно защото сѣ забѣлѣ-
жили че често сѣ говорили; тѣ си въо-
бражѣватъ че сичко въ тѣхъ е извѣредно
и чудесно. Трѣба прочее да са грижимъ
за дѣцата безъ да можѣтъ да усѣтятъ че
мислемъ много за тѣхъ. Показвайте имъ
че само, по любовъ и по нуждата, въ която
са напратъ да са поправятъ, вѣй виш-
маватъ на поведеніето имъ, а не по уди-
вленіе за духѣтъ имъ. Задоволявайте са да
ги научаватъ малко по малко споредъ слу-
чантѣ, които дохождатъ отъ само-себѣ-си;
когато даже вѣй быхте могли да потикате
много напредъ духѣтъ на едно дѣте безъ да
го претискате, вѣй трѣба да са страхувате
да го направяте, защото опасността на
тъщеславіето и на високомѣріето е сѣко-
гажъ по голѣма отъ колкото плодѣтъ на тѣ-
зи прѣдвѣрѣмни възпитанія които пра-

вятъ толкозъ шумъ.

Трѣба да са задоволите да слѣдвате и да подпомагате природата. Дѣцата знаятъ малко, не трѣба да са подбуждатъ да говорятъ: нѣ като незнаятъ много нѣща, тѣ иматъ да правятъ много запитванія и тѣй питатъ много. Доста е да имъ отговаряте тѣчно и да прибавяватъ по нѣкогажъ нѣкои малки сравненія за да могатъ да разбиратъ по добръ разясненіята, които трѣба да имъ дадете. Ако разсѣждатъ за нѣщо безъ да го знаятъ добръ, трѣба да ги сплѣтете съ нѣкой новъ въпросъ за да могатъ да усѣтятъ погрѣшката си, нѣ безъ да ги смущавате силно. Съвършенно трѣба да имъ покажете, не чрезъ празни похвали, нѣ съ нѣкакъвъ дѣйствителенъ знакъ на почитаніе, че ги одобрявате много по-вече, когато са съмнѣватъ и питатъ за което незнаятъ отъ колкото когато рѣшаватъ както могатъ. Това е истинното сръдство, съ което можете да всѣдите въ духътъ имъ, съ голѣма мѣдростъ, една истинна скромность и едно голѣмо прѣзрѣніе къмъ прѣспирити, които сѣ толкозъ обыкновенни на малко просвѣтенити млади.

Щомъ видите че тѣхниятъ разумъ е направилъ нѣкакъвъ напрѣдѣкъ, трѣба да си послужите съ тѣзи опитности за да ги предпазите противъ високомѣрието. «Вий, виждате, ще кажете, че сте станали сега по разсѣдителенъ отъ колкото бѣхте миналата година; въ една година вий ще видите още работи, които не сте способенъ да видите днесъ. Ако миналата година, бѣхте искали да сѣдите за нѣщата, които знаете сега, и които незнаехте тогѣва, вий бѣхте злѣ сѣдили за тѣхъ. Вий бѣхте имали голѣма кривда, ако мисляхте че знаяхте туй, което бѣше вънъ отъ силити ви. Тѣй сѣщо е днѣсь и за работити които ви оставатъ да знаете: вий ще видите единъ день колко вашити сегашни сѣждения сѣ несъвършенни. При сичко това, повѣрвайте се на съвѣтити на лицата, които сѣдятъ както и вий ще сѣдите когато достигните на тѣхната възраст и опитность.»

Любопитството на дѣцата е една наклонность отъ природата която отива като да посрѣща изученіето; не липсвайте да са ползватъ и отъ него. Напримѣръ на полето тѣ виждатъ една воденица и искатъ да знаятъ що е то; трѣба да имъ разкажете какъ са приготвя храната, която храни човѣка. Тѣ съзираатъ жѣтвари, трѣба да имъ разясните що правятъ, какъ са ражда житото и какъ са умножава въ земята. Въ градътъ, тѣ виждатъ дукяни, дѣто са работятъ много искусства и са продаватъ различни стоки. Никога не трѣба да са утѣкчявате отъ питаніята имъ, защото тѣ са прѣдложенія, които природата ви принася за да улеснява изученіето, показвайте са че ви е драго за тѣзи имъ питанія; отъ тукъ вий ще ги научите неушотимо какъ ставатъ сичкити нѣща, които служатъ на човѣка и върху които са върти търговіята. Малко по малко, безъ частно изученіе; тѣ ще познаятъ добріятъ начинъ съ който да правятъ сичкити тѣзи нѣща, които сѣ на употребленіето имъ, и тѣчната цѣна на сѣкое отъ тѣхъ, туй което е истинната основа на икономіята. Тѣзи познанія, които не трѣба да са прѣзиратъ отъ никого понеже сичкитъ свѣтъ има нужда да са неоставя да са излѣгва въ иждивеніето си сѣ особно необходими за момичетата. (Ф).

КНИЖНИНАТА НА НАШЕТО ВРѢМЕ.

Вѣстникарството

Съвършенната книжна негрѣши чрезъ злоупотрѣбленіе на величина. Нѣ кому е грѣшката? Книжевициити виновати ли сѣ въ това? Никога негли не сѣ съществували както днесъ толкозъ преимжественни мѣжи.

Лесно намира човѣкъ отъ тѣхъ и много отъ сѣкакъвъ видъ. Исторіята, критиката, философіята произведохъ въ тѣя послѣдни врѣмена творѣнія твърдѣ забѣлжителни. Нещастіето е въ туй че не са намиратъ по вече хора за оцѣненіето имъ.

Числото на читателити са увеличава. истинна е сѣки день, и въ Цариградъ, нѣ що прочитатъ.

Най забѣлжителнити произведенія на умътъ стоятъ въ бали прикипопродавцити. Издателити още на вещественни книги сѣ видятъ убронени съ тройна мѣдъ като корабленникътъ на Орація. Въ каква полза тогазъ книгити?

Множеството, собствено да кажемъ, не чете вече книги. То купува още отъ срамъ или по подражаніе, и ги подвързва за да ги тури на р а ф о в е т и на библиотеката, и понеже златнити подвързи произвожатъ изрядно слѣдствие на чървеникавата кожа или на марокинътъ, книжнината е станала покаянина.

Книгити на осмини служатъ за покривка на стѣнити. Религіознити книги и забавителнити томовете, тѣ два края, са приближаватъ днесъ единъ до други въ туй дѣто единити и другити сѣ запазили почти сами муширинти си.

И сетѣ, това е убило онова: вѣстникътъ е удушилъ томътъ. Обнародватъ са толкозъ вѣстници щото напечатаната хартия стига въ туй дѣто и онзи, който най много обича да чете, да премине сичкитъ си день.

Какъ искате да има нѣкой охота да изяде триста страници отъ една книга въ 18-тапи когато смиа по вече или по малко спокойно малкити колонии въ проза на вѣстниците отъ градътъ.

Хората живѣятъ толкозъ бързо днесъ, иматъ толкозъ заниманія, щото не имъ остава време, което да посвятятъ на писменността.

Нѣ и въ вѣстниците непрочитатъ сичкото, нѣ само малкити извѣстія, нѣкои членчата, които иматъ единъ лжливъ образъ на сандвичъ (сладко ястие).

Филологическити угощенія приличятъ дѣйствително днесъ, на онѣзи источни угощенія, въ които страннопріемникътъ ви сготвя к ю ф т е т а, и ви ги туря въ устата. Самата разлика е че филологическити кюфтета на нашити дни не сѣ почти, трѣба да го исповѣдвами, питателни.

Политическити вѣстници като са повечето, съ малки исклученія, почти твърдѣ назадъ отъ желаніята на общіятъ духъ, или твърдѣ ограничени и твърдѣ спжнати въ движеніети си, слѣдва че множеството, което чете, като ненамира въ тѣхъ това което търси, предава са на листовети, които са занимаватъ да даватъ само свѣденія, и са мѣчатъ да държатъ висока и права знамята на една партія; които не искатъ да учятъ нѣ да даватъ извѣстія; и които нематъ никакъ въ цѣль общата полза нѣ разясненіето само на настоящето състояние на работити, които замѣстятъ идеята съ новината, разискуваніето съ извѣстията-

ніето. движеніето съ шегата, ревността съ горчивината, подтвърденіята на науката съ «слухове и казватъ.»

И що са случва? Това ничтожно вѣстникарство, което са занимава само съ малкити приключенія, съ пристрастнити и каприциозни движенія на духовети, това блядословно вѣстникарство прави една легковѣрна публика.

Филологическата и морална съветъ не почитватъ вече на твърди основи. Чистото глѣданіе на работити са измѣня въ вѣстникътъ. Нѣма друга мѣрка. Умира единъ голѣмъ човѣкъ, едвамъ посвѣщаватъ за него два рѣда, и предварителниятъ день сѣ издигнали една статуя на единъ духовитъ каргозинъ. Разискуватъ, подиграватъ едно тържество на науката, а въсклицаватъ е динъ шарлатанинъ.

Послѣ, то става като ново нѣкое училище или поне едно множество доста способно, което е намѣрило тайната да спечелва съ настѣпъ понѣкогажъ славата, съ едно единственно остроуміе и една дързость особно щастлива.

Единити са пріели една знамя, която не престанно защищаватъ, другити са прѣструватъ че непригрѣжатъ нискоя партія за да цалуватъ на сичкити рѣцѣти. Това не е вече едно дѣло, което изисква остроуміе, не трѣба да има нѣкой друго освѣнъ характеръ и само това.

Остроуміето подлага единъ сборъ отъ добри качества, основа на просвѣщеніе, една воля, едно прилежаніе, едно желаніе за доброто; характерътъ не показва друго освенъ една проста идея отъ подтвърденія или отричанія мятежливи и ексцентрически отъ колкото оригинални.

Талантътъ ни казва нѣщата както сѣ отъ само себѣ-си и прѣдставлява истинната както е отъ природата си. Характерътъ я обличя въ лжливи златотѣанности, примѣня я съ дрипели, и той става за зла честь каторжникътъ на собственното си изобрѣтаніе, той самъ си е турилъ една маска на лицето, която или му тѣжи или не, той ще я пазн.

Публиката иска етикети: не трѣба единъ палителъ на храмови да стане единъ пазителъ на овци.

Ето какви слѣдствия произлизатъ отъ да избѣгнуваме простотата, която трѣбаше да търсимъ сѣкогажъ по-вече отъ колкото парити.

Какъ би могълъ нѣкой да морализирва, като търси само образътъ? Това са сполучва само чрезъ ентузіазмътъ и чрезъ любовъ-та къмъ голѣмити нѣща. (Е).

КОРЕСПОНДЕНЦИИ НА ТУРЦИЯ.

ЕГРИ-ДЕРЕ-ПАЛАНКА 12 юніа. Годишнити испитанія на нашето училище тѣзи година захванахъ на 10 майа, заедно съ празникътъ на нашити просвѣтителі св. Кирила и Методія, и свършихъ са въ растояніе на три дни. Като множеството неможеше да са побере въ малкото ни училище, тѣ станяхъ въ пространніятъ ни църковенъ дворъ, гдѣто при отваряніето имъ, учителътъ пн Г. Д. П. Петровъ изрече едно доста краснорѣчиво и пространно слово, съ което отъ какъ разясни главната и необходиманужда за развитіето и образованіето на женскитъ полъ, покани нашити съграждани да отворятъ въ града ни едно дѣвическо училище, за кое чясть почнахъ да са зиятъ мѣрки и има надѣжда, че наскоро ще ви извѣстимъ и тѣзи повинна, ако дяволътъ ни нѣщо не позавиди и въспрѣ намѣреніето, както чясто са случва. По-главнити ученици на брой 30 са испитахъ слѣдующити уроци: Пространній и Краткій Православній Катихизисъ, Пространна и Кратка Священна Исторія, Българска Грамма-

тика, Отечественна История, Землеописание Естествено и Гражданско, Числителница, Различни Познания, Четеници Първа и Втора, таводе и начала отъ язици турски и французки: а всички други прочетъ отъ буквари. Въ продължение на тѣзи три дни, посетителити все пълниха дворътъ, и съ голямо задоволствие слушаха, учениските отговори, които бѣха отъ най-удовлетворителнити. Въ първиятъ день бѣхмъ честити да видимъ да посѣти испитанията и честити ни каймакамъ Сафетъ бей, заедно съ мюзина достопочитенни Турци: странни лица са намѣрихъ така сжщо отъ Скопѣ, Велесъ, Шипъ, а най-вече отъ Кратово, кои нарочно бѣхъ дошли. На свършаванъ са подарихъ отъ училищното настоятелство съ пѣкои учебни книжки всички ученици, кои отъ какъ испѣхъ пѣсни за здравіето и дълголетіето на покровителятъ на науката, възлюбениятъ ни царъ Султанъ Абдулъ Азиса, и неговити министри, твърдѣ радостни са раздохъ сички, молившуци добъръ и похваленъ успѣхъ и за идущата година.

ТЪРНОВО 16 Юлія. Отъ Търново, като заминувахъ за Сливенъ, понеже е осемъ часа до Бебрево, препоцухахъ въ този градецъ, и пресѣдахъ въ него два дена: итъ защото отъ прѣдидесетъ години не бѣхъ минавалъ, за туй сега ми са видѣ голямо промѣненіе на училищата, като имашъ и женско училище и читалище, подъ име Любовъ, училищата имъ са снабдени съ добри и сърчени учители, Ст. Робовъ, и М. Недевъ, съ добра учителка, Анна Бридвикина, които плодъ стократний ще принесатъ въ времето си; съ добротворни свещеници, така и съ доброумни аази, още отличили кѣщата отъ първити, украсили черпийката си съ дюгени, съ кавенета смесени съ кумшини си Турци въ братска любовъ, които дохолятъ да си купуватъ потребности, и продаватъ въ градеца имъ своити местни продукти. Голямо и пламенно внимание обрънали за пѣтищата си, и за мостови, и то каменни, защото познали ползата имъ, и сички ситорни задружно прилѣжватъ. Съ очити си видѣхъ мъжи и жени, мошци и момѣ отъ градеца Бебрева, вѣнъ да правятъ пѣтя кѣдѣ Елена и кѣдѣ Ахмедити, дѣто върви за Сливенъ, който е джеде отъ Търново за Сливенъ и Цариградъ, да работятъ съ голямъ трудъ, кѣто го раздѣлили братски. Тѣзи сички тѣхни добри работи и напредѣли са вършиятъ отъ мюдюринъ имъ Ахметъ ефенди; защото съ тѣхъ заедно той и съ аазити ги подканя, учи, настанява, и имъ разказва каква полза ще произлѣзи отъ пѣтищата, (кѣто баща на дѣца): и ако би да са направи до Сливенъ до Котелъ до Османъ Пазаръ до Елена, още колко ще са ползуватъ сички Бебровчани и Тузлучани, даже и сичкото Търново, неща да излѣжи ако рѣка, какво на рѣдко мѣсто съмъ срѣщалъ такъви дѣятеленъ и прилѣжателенъ мюдюринъ съ блага душа; ако би навсѣкѣдъ да има правителството такъви достойни чиновници, имаше да са забавятъ да са срѣщатъ до сѣки градъ, и до сѣко село и махала, пѣтищата, навсѣкѣдъ; надѣвалъ са като четѣтъ Бебровчани тѣзи малката ми статийка, по-вече ще осугубятъ прилѣжаніето си и за други по-големи будущини.

ПОЛИТИЧЕСКИ НОВИНИ.

Боятъ между Франция и Прусія е вече едно рѣшенно дѣло: официалнити изявенія са испратили на 19 юлія въ Берлинъ, Французката войска, която състои отъ единъ милионъ и 400 хиляди души е сичката въоружена и готова. Народътъ въ Франция е въ голямъ ентузіазмъ: отъ друга страна, Прусія са въружава, и призовава сички Германци за да защитаватъ заплашеното си отечество.

Вече не са очаква друго, освенъ да чуемъ че са наченали неприятели дѣйствія между тѣзи двѣ големи военни държави на Европа. Умътъ не може да проникне въ сетивнити на този бой когато размисли че за да би са възвърналъ желаемиятъ миръ, трѣбва щомъ са наченатъ неприятели дѣйствія два милиона души да загинатъ и отъ двѣте страни подъ ударити на шаспо и на иглената пушка.

— Лордъ Гранвилъ, министъръ на английскити външни работи отиде тѣзи седмица на Парижъ съ цѣлъ да прѣдложи благоволителного посрѣдничества на Англія за помирѣніето на Франция съ Прусія. Въ французкити императоръ неприялъ туй прѣдложение.

— Генералъ Горчаковъ са намира съ сжщата цѣлъ въ Парижъ отъ пѣколко дена. Въ споредъ както са вижда отъ вѣстницити и депешити които приѣмаме, Франция не е никакъ расположена да склони за прѣговори и рѣшена е да са удари незабавно за да не даде време на Прусія да са приготви.

— Споредъ единъ телеграмъ, Америка са приготвила да земе участіе въ европейскити сплитания, и че въ тѣзи цѣлъ тя записвала вече кораберѣ за флотити си.

— Официалниятъ французки вѣстникъ отъ 21 юлія обнародва едно извѣстіе съ което изявява че Пруссити и сюзинцити на Прусія, които са намиратъ сега въ Франция ще можатъ да продължаватъ пребиваніето си, ако тѣхното поведеніе не даде една причина за оплаквания, и че на неприятели тѣрговски корабъ които са намиратъ въ пристанищата на имперіята, имъ са опрѣдѣлено единъ срокъ отъ тридесетъ дни за да си отидѣтъ.

— Сжщиятъ Французки вѣстникъ отъ 22 юлія обнародва едно писмо отъ Дукъ Брамонта съ дата 21 косто излага интригите на Прусія и доказва че отвѣстностгата на войната пада върху ѣ, Франция, казалъ министърътъ, е зела въ рѣцети си сждбата на равновѣсіето, която е сждбата на сички народи, заплашенна отъ несправѣдливото увеличеніе на една царска кѣща.

— Императоръ Наполеонъ като пріелъ на 22 въ Тюйлери законодателното тѣло извѣстилъ че скоро ще трѣгне за войската и казалъ: «азъ съмъ рѣшенъ да прислѣдвамъ енергически голямото тѣло, което ми е повѣрено, защото азъ знамъ Франция стои права задъ мене и че Богъ я защитава.»

— Французкити министъръ въ Студгардъ пріѣлъ нашопортити си.

— Вѣстницити отъ Москва и Сентъ Петербургъ изражяватъ симпатіи къмъ Франция.

— Пруссити които по напредѣ трупали войскити си между Люксембургъ и Палатинатъ, извадили ги отъ тамъ и ги завели въ крѣпостити, особно въ Кобленцъ и Маенція.

— Превостъ-Парадолъ французки посланикъ въ Вашингтонъ умрѣлъ печално отъ аневризъмъ.

— Извѣствяватъ отъ Лондонъ че французката флота пристигнала въ балтійското море.

— Пруссити испразднили Маенція и Колонн, и занимаа Кобленцъ и линіята на Рейнъ.

— Г. Ла Героніеръ трѣгналъ на 21 юлія за Цариградъ презъ Марсилія.

— Една огромна сума английски лири са истеглила на 21 юлія отъ английската банка за да са испрати за материкътъ.

— Франция и Прусія признали официално неутралността на Швейцарія.

— На 19 юлія са отворила діетата на свѣтрниятъ германски сюзъ. Словото на царътъ е пълно съ укореіе противъ французкото правителство, което, казва Н.

Величество, въ испанската кандидатура е търпело единъ подлогъ за война. Н. Величество свършилъ като призовавъ германскитъ народъ да защитава на зависимостта на Германія.

— Англія рѣшила да остане съвсѣмъ неутрална въ франко-пруската война; и Италия сжщо.

— Писма отъ Копенхагенъ извѣствяватъ че думити на Г. Грамонта са пріѣли съ единъ голямъ ентузіазмъ. Една невѣроятна дѣятелность владѣла въ сички пристанища и въ арсеналити на Данското царство. Данската флота която са състои отъ шестъ броняни кораба са намерила въ пристанищата на Копенхагенъ готова трѣгне на първиятъ знакъ.

— Новиятъ гръцки кабинетъ са съставилъ тѣй: Дели Георги, министъръ на външнити и вътрѣшнити работи Христиди на финанцити; Зимбракаки на войнана; Антопуло на богослуженіето; Дрозіа на мореплавателството; Леопуло на правосѣдіето.

СЪКАКВИ КѢЩА И НОВИНИ.

— Увѣрватъ че Н. И. В. Султанътъ испратилъ единъ телеграмъ на Императора Наполеона за да го увѣри че, каквото и да са случи, неговата симпатія къмъ Франция е постоянна.

— Султанътъ даде въ Г. Буре, французкити посланикъ голямъ ширитъ на Османіето.

— Извѣрденъ министерски съвѣтъ са държалъ на Високата Порта миналиятъ вторникъ подъ прѣсѣдателството на великитъ визиръ. Важни рѣшенія са зели за предпазване отъ случайности които европейскити сплитания можѣтъ да произведѣтъ. Великитъ Визиръ ходилъ вчера на царскитъ пазаръ за да подложи на одобреніето на Султана рѣшеніята на съвѣтъ на министрити.

— Кюркчійскитъ еснафъ ни отпраща следующето писмо: Безъ да са сирѣтъ отъ анатемити на гръцкитъ патриархъ подъ защитата на които бѣхъ положени пѣкои недвижни имоти, които падѣхъ на кюркчійскитъ еснафъ, и на които доходи сж посветени за поддржаніето на онѣзи отъ членовети му, които сж несадиани въ пужда, десетъ души отъ нашити събратія, които живѣятъ въ махалата на Махмудъ нашия като не държяхъ никаква смѣтка за тѣзи членове на уставѣтъ които възбраняватъ продаваніето на който да е отъ тѣзи недвижни имоти, продадохъ ги тайно на едно лице като тѣхъ неразумно и безсѣвѣстно. Това тайно продаваніе даде мѣсто на праведни уплаквания отъ нашия страна и следъ като сждилищата на Високата Порта бѣнахъ отъ жалгити давин, пѣй най-послѣ спечелихме правото си, благодареніе на серіозниятъ испитъ и на съвѣсити издирвания на които стана предметъ тѣзи работа отъ страната на сички министри на Султана, и частни на Н. И. Министра на полиціята. За нашия дължность, прочее считамъ да издигнемъ гласътъ си, за да прогласимъ високо чувствата на отеческа правда които въудушевляватъ на единъ толкозъ високъ степенъ августѣйнето лице на И. В. Султана, нашиятъ възлюбенъ владѣтель и който диктуване къмъ насъ поведеніето на сички министри. Въ този случай, имотити на сиромасити са за пазихъ за свѣтото имъ назначеіе, и пѣй ви молимъ да ни позволите да са въспелзуваме отъ гласътъ вашитъ почитаемъ вѣстникъ за да изразимъ чрезъ него на Н. И. В. Султана и на неговити достойни министри дълбоката благодарность на сиромасити удържани въ прилѣжаніето на срдѣтвата имъ, които толкозъ незаконно покушихъ да имъ отнемагъ.

ИЗВѢСТІЕ. Извѣстваме че презъ тѣ дни отвори ся Българска кундураджийница, подъ литографіята на И. К. Цветковъ; тѣ са обѣщава да върши работа по-добра и по-чиста отъ другити. Прочее тѣзи които желаятъ да си направятъ какъвто видъ ботуши искѣтъ, пѣка са отпращатъ срдѣщо Балъ-Канаъ ханъ № 10.

ИЗВѢСТІЕ. Призоваватъ ся членовѣтъ на Българското Тукъ Читалище да присѣствуватъ въ редовното Засѣданіе, което ще ся държи и душѣтъ пѣль на 12 того слѣвъ отпуста на черковѣтъ. За настоятелството. Писарьтъ Цариградъ 10 юлій 1870. П. Ст. Атанасовичъ.]